

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **J. G.**, zastoupen JUDr. Hanou Fučíkovou, advokátkou se sídlem Praha 4, nám. brí. Synků 349/4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2005, č. j. 46 Az 67/2004 - 30,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna advokátky JUDr. Hany Fučíkové **se určuje** částkou 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 5. 4. 2004, č. j. OAM-1559/VL-11-P28-2002. Tímto rozhodnutím mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobce nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu, a že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci a bylo přesvědčivě odůvodněno.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně pak namítá, že je osobou bez státního občanství a kvůli tomu měl problémy s policií a nemohl najít „normální zaměstnání“. Ruská federace, kde žil, i Ukrajina, kde se narodil, mu odmítly vydat doklady a uznat, že je jejich státním občanem. Dále namítá, že zákon o občanství Ruské federace, který byl přijat Dumou dne 19. 4. 2002 a vstoupil v platnost dne 1. 7. 2002, je pro stěžovatelovu situaci irelevantní, neboť odešel z Ruska ještě před jeho přijetím (13. 3. 2002 totiž požádal o azyl). Vzhledem k přerušení doby pobytu na území nebude moci stěžovatel zjednodušeného způsobu nabývání státního občanství využít ani do budoucna. Dále se domnívá, že správní orgán měl shromažďovat informace, které se týkají doby, kdy se měly stát rozhodné události ve vztahu k důvodům pro udělení azylu. Podle stěžovatele pak nemůže obstát argument soudu, že si měl vyhledat právní pomoc. Stěžovatel nesouhlasí s názorem žalovaného, že jeho situace byla způsobena též jeho vinou, neboť stěžovatel učinil vše, co bylo možno, aby státní občanství získal. Soud rovněž nesprávně posoudil právní otázku, zda stěžovatel naplnil podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Stěžovatel je totiž příslušníkem sociální skupiny osob bez státní příslušnosti a z tohoto důvodu má strach z pronásledování. Žalovaný nezajistil žádné informace týkající se zacházení orgánů Ruské federace s těmito osobami. Stěžovatel uvádí, že v souvislosti s existencí tzv. propiskového systému v Ruské federaci, který byl nucen pro absenci státního občanství porušovat, měl problémy s policií (byl neustále kontrolován a postihován). Dále vytýká žalovanému, že neodůvodnil proč se na něho nevztahuje překážka vycestování. Krajský soud pak tuto jeho námítku posoudil rovněž nesprávně. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; požádal také o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a odkázal na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatele; i nadále zastává názor, že stěžovatel nevyužil dostupné ruské právní prostředky pro získání státního občanství. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozhodnutí krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel předně uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (*tvrzená nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení*), tvrdí totiž že splňuje podmínky pro udělení azylu a krajský soud toto nesprávně posoudil. Dále namítá důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (*tedy vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytykanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit*), konkrétně uvádí, že si žalovaný neopatřil žádné informace týkající se zacházení orgánů Ruské federace s osobami bez státní příslušnosti a že neodůvodnil dostatečným způsobem nevyslovení překážky vycestování.

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že dne 13. 3. 2002 podal stěžovatel žádost o udělení azylu, kterou odůvodnil tím, že v roce 1992 byl okraden o doklady a už se mu nepodařilo získat jiné. Ruská federace, kde žil, i Ukrajina, kde se narodil, mu odmítly vydat doklady a uznat, že je jejich státním občanem. Měl neustále problémy s policií a nemohl najít zaměstnání. O azyl žádá proto, že by chtěl získat trvalý pobyt. Jak vyplynulo z protokolu o pohovoru k důvodům jeho žádosti, stěžovatel se narodil na Ukrajině a tam mu také byl vystaven občanský průkaz. Pracoval pak a téměř celý život žil na území Ruské federace. Tam mu však v roce 1991 sdělili, že není občanem Ruska a „odmítli ho znovu přihlásit k pobytu“. Stěžovatel proto odjel na Ukrajinu, aby si vyřídil doklady tam, ale opět neúspěšně, neboť již nemá rodiče a nemohli mu tak podepsat, že se na Ukrajině narodil. K dotazu žalovaného, zda se obrátil na nějaký vyšší orgán v Rusku, případně na Ukrajině, uvedl, že v Rusku to byla Centrální pasová služba v L., tam ho však poslali na Ukrajinu, a na Ukrajině napsal prezidentu K.. Také uvedl, že mu bylo ve L. na ruském konzulátu sděleno, že za peníze by mu doklady vyřídili (konkrétně cestovní pas za 250 dolarů). Po roce 1995 stěžovatel z Ukrajiny odjel opět do Ruska, neboť na Ukrajině nebyla práce, a pokusil se zde ještě jednou získat cestovní pas. Na úřadě mu jej však odmítli vydat s tím, že je „pro ně občan Ukrajiny“. Ze země pak stěžovatel odešel kvůli bezvýchodné situaci, neboť si uvědomil, že mu občanský průkaz nevydají. Jiné problémy na Ukrajině ani v Rusku neměl. Žalovaný mu rozhodnutím ze dne 5. 4. 2004 azyl neudělil pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a vyslovil, že se na něho nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 tohoto zákona.

Stěžovatel předně namítá, že jeho obtíže lze podřadit pod pronásledování z důvodu příslušnosti k „sociální skupině osob bez státního občanství“ a azyl mu tak měl být udělen. Při hodnocení důvodnosti této námítky Nejvyšší správní soud vycházel z § 12 zákona o azylu. Podle citovaného ustanovení se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatel má zato, že jeho potíže se získáním dokladů a s policií, která ho kontroluje, spadají pod pojem pronásledování z důvodu příslušnosti k „sociální skupině osob bez státního občanství“. Co se rozumí pronásledováním je stanoveno v § 2 odst. 4 zákona o azylu (*za pronásledování se pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním*).

K problematice sociální skupiny se Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 2 Azs 69/2003 (přístupný na www.nssoud.cz) a rozsudku ze dne 19. 5. 2004, sp. zn. 5 Azs 63/2004 (publikovaném pod č. 364/2004 Sb. NSS), kde uvedl, že *určitá sociální skupina ve smyslu § 12 zákona o azylu, je skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob. I pouhá příslušnost k určité sociální skupině může být postačujícím důvodem pro udělení azylu; rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.* I kdyby tedy soud připustil existenci sociální skupiny osob bez státní příslušnosti, ke které by stěžovatel patřil, pro udělení azylu samotná taková skutečnost nestačí. Musel by zde totiž také existovat odůvodněný strach stěžovatele z pronásledování právě z důvodu jeho příslušnosti k této sociální skupině (§ 12 písm. b/ zákona o azylu). Tak tomu ale v daném případě nebylo. Nejvyšší správní soud se totiž zcela ztotožňuje s názorem krajského soudu, že postup policie vůči stěžovateli, který neměl žádný doklad totožnosti, znaky pronásledování nenaplnoval. Nedosahoval totiž takové intenzity, aby bylo možno hovořit o *opatřeních působících psychický nátlak nebo jiných obdobných jednáních* (§ 2 odst. 5 zákona o azylu); dle názoru soudu se jednalo o běžné kontroly osob, které jsou obvyklé ve všech zemích. Pokud pak byl stěžovatel bez řádného dokladu totožnosti předveden na policii ke zjištění totožnosti, jde rovněž o postup zcela běžný v demokratických zemích a nikoli o pronásledování ve smyslu zákona o azylu.

Pokud jde o námitku týkající zákona o občanství Ruské federace přijatého dne 19. 4. 2002, krajský soud na něj neodkazoval, naopak ve svém rozsudku zmiňoval zákon o občanství Ruské federace předchozí, který nabyl účinnosti dne 6. 2. 1992 a podle něhož byli všichni občané SSSR, kteří ke dni jeho účinnosti trvale sídlili v Rusku, považováni za ruské občany, pokud do jednoho roku neprohlásili, že se stát ruskými občany nechtějí. Krajský soud i žalovaný pak zcela správně stěžovateli vytkly, že si měl opatřit právní pomoc a na základě uvedeného zákona postupovat. Neučinil-li tak, nelze mu přisvědčit, že pro získání státního občanství a dokladů udělal vše, co bylo možné. Naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tak nebylo shledáno.

Ani pokud jde o námitku nedostatečně zjištěného stavu věci, nelze stěžovateli přisvědčit. Stěžovatel vytýká žalovanému, že nezajistil žádné informace týkající se zacházení orgánů Ruské federace s osobami bez státního občanství. Předně je třeba uvést, že v řízení o udělení azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Tato žadatelova aktivita nemůže být nahrazena žádnou činností správního orgánu. V daném případě stěžovatel zmínil potíže s policií pouze ve své žádosti o udělení azylu a to poměrně obecně („jsem pronásledován policií, protože nemám doklady“, „neustále chodila policie na místo, kde jsem pobýval, a brali mě na oddělení, za to, že prožívám bez přihlášení k pobytu a bez náležitých dokladů“). Při pohovoru k důvodům žádosti pak již potíže s policií nezmiňoval, naopak jako důvody, pro něž o azyl žádá, označil obtíže při získávání dokladů. Za této situace, kdy stěžovatel potíže s policií blíže nekonkretizoval a nerozvedl navíc je při pohovoru již vůbec nezmiňoval (o kontrolách a postizích – opět bez bližší

konkretizace - stěžovatel hovořil až v řízení před soudem), nelze žalovanému vytýkat, že si neopatřil konkrétní informace o zacházení orgánů Ruské federace s osobami bez státního občanství.

Z obdobných důvodů je třeba označit za nedůvodnou i stěžovatelovu námitku, že žalovaný neodůvodnil, proč se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování. Předně je třeba uvést, že žalovaný tuto skutečnost (nevyslovení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu) odůvodnil, neboť uvedl, „že z výpovědi žadatele ani z informací o situaci v zemi původu nevyplývá, že by on sám náležel k osobám ohroženým skutečnými zakládajícími překážkou vycestování podle § 91 výše uvedeného zákona a jejich existenci tedy neshledal“. Toto odůvodnění je sice poměrně stručné, nicméně odpovídající danému případu. Stěžovatel během celého správního řízení totiž neuváděl žádné skutečnosti, které by mohly založit existenci uvedené překážky, proto také žalovaný - když je neshledal ani ze správního spisu – vyslovil, že se na něho překážka vycestování nevztahuje, a tuto skutečnost stručně, avšak dostatečně, odůvodnil. Ani důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. tak neobstojí.

Vzhledem k tomu, že nebylo shledáno naplnění žádného z uplatněných důvodů kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 1x 1000 Kč za jeden úkon právní služby – převzetí a příprava věci a 1x 75 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, celkem 1075 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu

